

YÜCELTİLMİŞ BENLİK FELAKETİ OLARAK NARSİSİZM'İN SİNEMATOGRAFİK ANLATIMI: İLGİ MANYAĞI FİLM ÖRNEĞİ

*Cinematographic Explanation of Narcissism as the Disaster of the Exalted Self: Sample of Sick of Myself
Movie*

 Doç. Dr. Ali Ulvi ÖZBEY

Bitlis Eren Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Genel Sosyoloji ve Metodoloji Anabilim Dalı, Bitlis, Türkiye.
aliulviozbey@hotmail.com

 Zekiye TAN

Yükseklisan, Bingöl, Türkiye, 1zek2.tan@gmail.com

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş/Received

19.02.2023

Kabul/Accepted

13.03.2023

Sayfa/ Page:

138-149

Öz

Modern çağ toplumlarında büyük değişimlerin ve dönüşümlerin yaşandığı bir dönem olmaktadır. Yaşam bazı noktalarda pratik hale getirilmeye çalışılırken beraberinde toplumlarda bazı deformasyonları da getirmektedir. Son yıllarda kişilik ve davranış bozukluğu üzerine çeşitli hastalıklar çıkmıştır. Ayrıca hâlihazırdaki bazı psikolojik problemlerde de vaka sayısında artış görülmektedir. Narsisizm benmerkezci bir tavrın patolojik bir konumdaki yeri olarak ele alınabilir. Bu bağlamda bireyin tamamen ilgi ve beğenilme görebildiği yer olan sosyal medya ve bireyciliğin ön planda olduğu toplumlar önemli iki nokta olarak görülmektedir. Sosyal medya bireyin yoğun bir ilgiyi saniyeler içinde görebildiği ve ilginin devamının sürdürüldüğü bir platformdur. Birey bir süre sonra bu ilgiye alışabilir ve bunun olmadığı zaman dilimlerinde huzursuz olabilmektedir. Böyle bir durumun devamlılığı bireyde zamanla Narsisizm ve aşırı ilgi arzusu gibi ciddi problemlere sebep olabilmektedir. Bu çalışmada sosyolojik açıdan Narsisizm ve aşırı ilgi duygusunun özellikle toplumsal ve sosyal medya temelinde nasıl oluştuğu, geliştiği ve karşılandığı üzerinde durulmaktadır. Narsisizm ve aşırı ilgi arzusu gibi konuların bireysel ve toplumsal analizini ele alınan “İlgi Manyağı” filmi üzerinden incelenmiştir.

Anahtar Kavramlar: Narsisizm, ilgi manyağı, sosyal medya, film.

Abstract

The modern age is a period in which great changes and transformations are experienced in societies. While trying to make life practical at some points, it also brings some deformations in societies. In recent years, various diseases have emerged on personality and behavioral disorders. In addition, there is an increase in the number of cases of some existing psychological problems. Narcissism can be considered as the place of an ego centric attitude in a pathological position. In this context, social media, where the individual can be completely attracted and appreciated, and societies where individualism is at the fore front are seen as two important points. Social media is a platform where the individual can see intense interest in second sand the continuation of the interest is maintained. The individual can get used to this attention after a while and may feel restless when it is not. The continuity of such a situation can cause serious problems such as narcissis mand excessive desire for attention in time. The individual can get used to this attention after a while and may feel restless when it is not. The continuity of such a situation can cause serious problems such as narcissis mand excessive desire for attention in time. In this study, it is emphasized how narcissis mand the feeling of excessive interest are formed, developed and met, especially on the basis of social and social media. The individual and social analysis of subjects such as narcissis mand excessive interest has been examined through the movie "Sick of Myself".

Keywords: Narcissism, sick of myself, social media, movie.

Atıf/Citation: Özbey, A.U ve Tan, Z (2023). Yüceltilmiş benlik felaketi olarak narsisizm'in sinematografik anlatımı: ilgi manyağı film örneği. *MECMUA-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* ISSN: 2587-1811 8(15), 138-149.

Giriş

Sanayi devrimi ile birlikte bireysel ve toplumsal açıdan çok büyük değişimler yaşanmıştır. Bu değişimler hem mikro hem de makro açıdan bazı deformasyonları da beraberinde getirmiştir. Psikolojik problemler bu süreçte oluşan ve artış gösteren deformasyonlardan biri olup bireysel ve toplumsal açıdan da zararlı olabilmektedir. “Sosyal değişimin çok hızlı olması, toplumsal ve bireysel hayatın parçalanmasını hızlandırmaktadır. Kurumsal ve bilgisel yoğunlaşmalar; aile hayatında, eğitimde, bireyin psikolojik özelliklerinde parçalanmalar yaratmaktadır” (Meder, 2001, s. 78). Daha çok batı toplumlarında meydana gelen bu büyük değişimler psikolojik problemlerle paralel bir şekilde artış göstermektedir. Narsisizm ve aşırı ilgi arzusu gibi davranış ve kişilik bozuklukları örnekleri her geçen gün artmaktadır. Timuroğlu ve İşcan’a göre, bugün ruh sağlığı alanında uzmanlara başvuran kişi sayısı her geçen gün artış göstermektedir. Bu kişilerin genellikle şikâyetinde buldukları konular, ilişkilerindeki problemler, yaşamdan zevk alamama, anlamsızlık ve boşluk hissi içerisinde olmalarıdır (Timuroğlu & İşcan, 2010, s. 239). Modern çağ ve yahut kapitalist düzen insanları hızlı bir yaşama sürüklemiştir. Bununla birlikte kişilerarası iletişim ve etkileşim de zamanla zarar görmeye başlamış ve görmeye devam etmektedir. Gürsu’nun ifade ettiği gibi, modernizm adlı bu tehdit, insanın varoluşuna, psikolojik yaşamına yönelmiş ve bireyi her açıdan kuşatmış durumdadır (Gürsu, 2015, s. 100-101). Yenedünya düzeninde teknoloji ve sosyal bağlamda bireyci bir tutumun hâkim olması ile birlikte bireyler yalnızlaşma ve yabancılaşma gibi duyguları daha yoğun yaşamaya başlamışlardır. “İnsanlar eskiden kendilerini büyük ve anlamlı bir düzenin parçası olarak hissedirdi” (Solmaz, 2011, s. 50). Günümüzde birey merkezli yaşamlar ve sosyal medyadaki sosyalleşme yanılsamaları bazen Narsisizm ve aşırı ilgi arzusunu ortaya çıkarırken bazen de var olanı tetikleyebilmektedir. Çalışma içerisinde bu kavramlar sinema analizi yapılarak toplumsal açıdan arkadaş, vatandaş ve iş arkadaşı gibi farklı rollerde açıklanmaktadır.

Günümüz dünyasında araştırma grafiklerinde yükselme eğilimini sürdüren Narsisizm, kendi eylemlerine veya niteliklerine makul olmayan bir şekilde yüksek değer veren birey karakteri olarak görülebilir. Güçlü narsist karaktere sahip birey, kendine verdiği öz değeri kontrol etme yeteneğini ve gücünü kaybetme eğilimindedir dolayısıyla çoğu zaman kişiler arası ilişkilerde aşırı hassas davranabilir ve çoğu zaman üstünlük duygusunun ağır basmasıyla çevresindekilere meta olarak bakabilir. Bu meta çoğu zaman yenilecek yemekte eşlik etmesi gereken bir arkadaşına dönüşebildiği gibi bazen dışardan yalnız imajının önüne geçilmesi için yanında yürümesi gereken bir sevgiliye de dönüşebilir. Yaşamın çeşitli anlarında çeşitli fonksiyonları üstlenecek farklı roller narsist kişilikler için hazırda bulunması gereken değiştirilebilecek elbise şekline bürünebilir.

Bununla birlikte Narsisizm, kendi eylemlerine veya niteliklerine makul olmayan bir şekilde yüksek değer veren birey karakteri olarak görülebilir. Güçlü narsist karaktere sahip birey, kendine verdiği öz değeri kontrol etme yeteneğini ve gücünü kaybetme eğilimindedir dolayısıyla çoğu zaman kişiler arası ilişkilerde aşırı hassas davranabilir ve çoğu zaman üstünlük duygusunun ağır basmasıyla çevresindekilere meta olarak bakar. Bu meta çoğu zaman yenilecek yemekte eşlik etmesi gereken bir arkadaşına dönüşebildiği gibi bazen dışarıdan yalnız imajının önüne geçilmesi için yanında yürümesi gereken bir sevgiliye de dönüşebilir. Yaşamın çeşitli anlarında çeşitli fonksiyonları üstlenecek farklı roller narsist kişilikler için hazırda bulunması gereken değiştirilebilecek elbise şekline bürünebilir.

Sinema çok eskiye dayanmayan bir sanat dalı olmasına rağmen çok hızlı gelişmektedir. İlk yıllarda daha çok sanat amacı gütsen de son yıllarda toplumsal konulara ışık tutması açısından araç olarak da kullanılmaktadır. Bu bağlamda bugün pek çok mecraaya kaynaklık etmek açısından da önem kazanmıştır. Sosyolojik açıdan konuları detaylıca ele alırken de toplumsal noktalara dikkat çekmesi açısından önem arz etmektedir. Sinemanın kendine has bir dili olup bunu sadece sözel değil aksesuar, renk, kullanılan mekân vb. birçok anlamda vermektedir. “Sinema pek çok farklı disiplinin inceleme alanı içerisinde yer almış bir sanat ve iletişim aracıdır. Onun kendine has özelliğini ortaya koyan unsur imgelerden (sinematografik imgelerden) meydana gelmiş olmasıdır” (Güngör, 2017, s. 698). Sinema analizi yaparken sinematografik bakış açısıyla konuya ilişkin birçok detay ele alınıp analiz edilebilmektedir. Çalışmada ele alınan “İlgi Manyağı” filminde sinematografik bakış açısıyla sadece diyaloglar değil renkler, metaforlar, aksesuarlar ve isimlendirmeler gibi detaylar analiz edilmektedir. Böylece film üzerinden Narsisizm ve aşırı ilgi arzusu gibi konuları bir bireyin sadece söylemlerinden değil bakışları, tavırları ve seçimleri üzerinden de incelenebilmektedir. Başrol karakter Signe

üzerinden ele alınan Narsisizm ve aşırı ilgi arzusu gibi konularına ve bunun yanında hasta bir topluma dikkat çekilmektedir. Çalışmada bu tarz problemleri yaşayan bireylerin bireysel ve toplumsal açıdan iletişim ve etkileşimlerini film analizi üzerinden ele alınmıştır.

Bu çalışmada günümüz toplumlarında sıklıkla yaşanmaya başlayan psikolojik rahatsızlıkların sosyal medya ve toplum açısından konumuna değinmektedir. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak için nitel çalışmalarda sıklıkla kullanılan doküman incelemesi kullanılmıştır. “Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 287). Yapılan bu incelemede psikolojik rahatsızlıkların toplumsal temelli taraflarına ilişkin detaylı bir araştırma yapılmıştır. Daha sonra araştırma için İskandinav sinemasından bir Norveç filmi olan “İlgi Manyağı (2022)” filmi örneklem olarak seçilmiştir. Film sinematografik bakış açısıyla analiz edilmiştir. Analizler sosyolojik açıdan ele alınıp açıklanmıştır. Konuya ilişkin film seçiminde ise, bireylerde ortaya çıkan bazı davranış ve kişilik bozukluklarını birey, ikili ilişkiler, sosyal medya, arkadaşlık, aile ve iş yeri gibi yerlerde nasıl karşılandığına, ayrıca hasta bir topluma da dikkat çekmesi açısından konuyu detaylıca ele almak açısından belirleyici olmuştur.

1. NARSİSİZM KAVRAMI ÜZERİNE

Narsisizm genellikle, başkalarının çıkarlarının göz ardı edildiği, diğerlerinin yalnızca kişinin kendi kendini beğenmişliğinin aynası olarak hizmet ettiği aşırı derecede kendine aşık olma olarak tanımlanabilir. Narsisizmin psikolojik bir rahatsızlık olduğu, terimin mitolojik kökenlerine bile yansımıştır.(Alford, 2015, s. 9). Narsizm kavramı başkalarının sevgisini değersiz olarak gördüğü için reddeden ve sudaki yansımasına âşık olan genç, güzel bir çocuk olan eski Yunanlı Narkisios mitinden evrimleşmiştir. Kendi görüntüsüne uzun süre baktıkça hem tutku hem de gönül yarasıyla içinden çıkılmaz bir duyguya sürüklenir ve zamanla bu durum çaresizliğe dönüşerek Narkisios'un ölmesine neden olur. Bu antik Yunan hikayesi, eski yazarlar tarafından çeşitli versiyonlarda anlatılmış olsa da hikâyenin sonu hep trajediyle sonlandırılmıştır. Bilinen en eski versiyonda (yaklaşık MÖ 50'ye kadar uzanır ve Virgil'in öğretmeni Nicaea'lı Parthenius'a atfedilir), başka kadınlar tarafından reddedilmiş güzel Narkisios, kendine takıntılı hale gelmiş ve sonsuza kadar suretine bakmasını sağlamak için bir tanrıyı ikna etmiştir(S.Grenyer, 2013, s. 16). Mitler ne kadar farklılık gösterse de anlatının ana konusu kendisine âşık olan birini tasvir etmektedir. Narkisios mitini Freud'un düşüncelerini referans olarak değerlendiren Walsha'a göre, Sigmund Freud'un 1914 tarihli ufuk açıcı makalesi "On Narcissism: An Introduction"da ve daha geniş psikanalitik yazılarında narsisizmi ele alışı, Narkisios figürünün hem psikanalitik hem de sosyal teori için sahip olduğu kalıcı ilgiye katkıda bulunur. Narkisios'un kendini sevme bakışını kesintiye uğratmak ve onu çeşitli eleştirel tedavilere tabi tutmak için uzun süredir devam eden söylemsel bir bağlılık söz konusudur. Bazıları için Narkisios, belki de dünyadan egoistçe geri çekilmesi, diğerini yapısal olarak reddetmesi, şimdinin zamansal düzenini aşma konusundaki yetersizliği, kendini beğenmişliği, teşhircilik ve psikolojik olgunlaşmamışlık gibi durumların bedensel ifadesi olarak kabul edilmektedir. Diğer bazıları için ise Narkisios, belki de güzellik ve tefekkür ideallerini somutlaştırması, doğa ile yakın ve eşitlikçi ilişkisi nedeniyle veya tam bir barış ve tatmin elde etmesi veya mülkiyetin ötesindeki ilişkisellik kipleri olarak görülebilir(Walsh, 2015, s. 2).

Narsisizmi bugün genel tabirle halka açık bir kelime olarak tanımlayan Shaw, çoğu insanın narsisizmden bahsederken benmerkezci, kibirli, teşhirci, başkalarından hayranlık bekleyen ve her şeyi kendileri yapan insanlar olarak tanımladıklarını belirtmektedir. Şaşırtıcı düzeyde popüler psikoloji ve internet sohbeti bu konuya ayrılmıştır; özellikle narsistlerin başkalarını sömürme, taciz etme biçimleri ve bunlarla en iyi nasıl başa çıkılacağı, kişinin kendini onlardan nasıl koruyabileceği ve/veya onları hayatından çıkarabileceği gibi olgular bunlardan sadece bazılarıdır(Shaw, 2014, s. 1). Diğer taraftan narsisizm'i dört ana tema açısından ele alıp tanımlamayı seçen Alford'a göre, narsisizmin yaşam boyu devam etmesi, onun doğasında var olan dualizm, nesne hakimiyetinin narsistik yarayı iyileştirmeye yardımcı olma yolu ve ego ile ego ideali arasında uzlaşma yoluyla kaynaşma ve bütünlük arayışı Narsisizmin belki de kuramsal ve felsefi temellendirmesinde ana unsurlar olarak kabul edilebilir(Alford, 2015, s. 261). Düşüncenin devamında Alford, bu bütünlük arayışının olgunlaşım olgunlaşmadığını büyük ölçüde belirleyen unsurların ego idealinin içeriği ve süper ego olduğuna dikkat çeker. Bu nokta belki de konunun içeriğine hâkim olmak adına düşünülmesi ve tartışılması gereken önemli bir diğer unsur ise süper egodur. Cremin, süper egoyu ahlaksızca taleplerde bulunan şeytani içsel bir otorite olarak tanımlamış bu şekilde belki de kavrama dini bir anlam yüklemiştir

(Cremin, 2011, s. 52). Kendini beğenmişliğin, kibrin ve büyüklemenin dini karşılığı olan şeytan figürü bu anlamda narsisizmin çıkış noktası olarak görülebilir. Öte yandan Grenyer'in belirttiği gibi özellikle mitolojik anlatılar, başta Tevrat gibi dini yazılar ve öğretiler, kendini beğenmişliğe karşı yaptırımları dile getirmiş başkalarının ve toplumun sevgisine karşı kendini sevmeyi seçme konusunda uyarılar içermektedir. Hikâyelerde, resimlerde ve oyunlarda uzun süre tartışılan bu tehlikeler, psikoloji ve psikiyatride belirli bir kişilik tarzı olan narsistik kişilik bozukluğunun sunumunda modern bir biçim bulmuştur(S.Grenyer, 2013, s. 13).

1.1. Kişilik Bozukluğu Olarak Narsisizm

Psikoloji disiplini açısından narsisizm kavramı, Freud'un psikanalitik teoriye en zorlu girişlerinden biri olarak kabul edilir. Bunun nedeni, onun, egonun narsisizm dinamikleri aracılığıyla şekillendiğini keşfetmesinin, egonun id ile ilişkili özerkliği sorunlu hale getirmesi ve sonraki psikanalitik teorisyenlere bu özerkliği (mutlak veya görel) restorasyonunu gerçekleştirmeyi dayatması ya da tamamen ortadan kaldırılmasını talep etmeye zorlamasıdır (Gaitanidis, 2007, s. 13). Cohen bu düşüncenin içeriğini biraz daha genişletip teoriyi Freud'un eserlerine dayandırarak ifade etmeyi tercih eder. Ona göre, Freud'un narsisizmle ilgili çeşitli abartılı açıklamalarının en üstünkörü incelemesi, kavramın neden kafa karışıklığı yaratmaya bu kadar yatkın olduğunu ortaya çıkaracaktır. Bu soruyla ilgili çelişkili beyanlar sadece külliyattaki farklı metinlerde değil, aynı zamanda Freud'un 1914'teki temel teorik beyanı olan "On Narcissism: An Introduction" içinde de mevcuttur. Denemenin ilk bölümü, Lacan'ın "orijinal bir organik kaos" olarak adlandıracağı, "oto-erotik içgüdülerin ... en başından beri orada" biçimsiz bir çekirdeği tarafından tanımlanan bireyin tarihöncesinin bir açıklaması şeklindedir (Cohen, 2007, s. 34).

Birçok çalışmada teorisyenler Narsisizmi pozitif ve negatif olarak ayırsalar da Symington bu ayrımın yanlış olduğunu savunmaktadır. Ona göre pozitif ve negatif her zaman birlikte gider - biri olmadan diğeri olmaz. Symington, aralarında anlamsal yönde çok ince bir fark bulunduğundan çoğu zaman kafa karışıklığına neden olacağını ifade etmektedir (Symington, 1993, s. 8). Sağlıklı, normal ya da pozitif olarak tanımlanan narsist tutum, kendi düşünce dünyasında oluşturulduğu haliyle yüksek benlik saygısına ve başkalarına da ilham olabilecek seviyede özgüvene sahiptir ve özellikler kendisi kadar başkaları üzerinde de olumlu bir etkiye sahiptir. Bu etki çoğu zaman kendisini başkalarının da izleyeceği ve kendilerine ilham olabilecek seviyeye çıkarmaktadır. Öte yandan, patolojik ya da negatif narsisizm her zaman kendine odaklıdır, kendini açığa vurma eğilimindedir, başkalarına empati duymaz ve kolayca kıskanma eğilimindedir. Üstün olma arzularına karşın özgüvenleri zayıf, eleştiri ve başarısızlıkların yaşattığı kaybetme duygusuna karşı çok hassas ve olumsuz bir değerlendirmeye karşı karşıya kaldıklarında kendilerinde bir aşağılanma ve boşluk yaşarlar. Narsistler çoğu zaman başkalarını görmezden gelebilir, sinirlenip öfke kusabilir ve bu olumsuz öğeleri telafi etmek için kendi kapasitelerinin üzerinde bir meydan okumayla karşı saldırıya geçebilir.

Öte yandan Narsisizm düzeyi yüksek bireyler, başarısız olmadıkları ve çevrelerinden yardıma ihtiyaç duymadıkları yanılsamalarıyla çok meşgul olduklarından olumlu ancak geçici pozitif bir benlik duygusu oluşturmaya çalışırlar. Öte yandan çevreleriyle yaşanan çatışmalardan kaynaklanan suçluluk duygusunu veya bağımlı olma ihtiyacını kabul etmekte gönülsüzdürler. Narsist bireyler, sosyal yaşamda herhangi bir eylemde geride kaldıklarını hissettiklerinde, onları harekete geçiren nesneyi daha çok alaya alır, eleştirir ve son aşamada ise ortadan kaldırıp yok etmeye çalışırlar. Bu tutum çevresindekiler tarafından daha net görünür olduğundan karşısındakinin samimiyet, kabul ve doğruluktan yoksun görünmesine ve dolayısıyla kişilerarası rahatsızlığa neden olur. Narsistik eğilim taşıyan bireyler, daha sonraki başlıklarda değineceğimiz rasyonel özelliklerden mahrum olmadan kaynaklı eksik bir gerçeklik algısına sahiptir, bu nedenle yaşadıkları durumları şaşkın bir şekilde ifade etme veya gün içinde aşırı meşgul olduklarını başkalarına da kabul ettirme eğilimindedirler. Bu nedenle belirsiz durumları kendi hayal güçleriyle çarpıtabilir, yanlış yorumlayabilir ve son tahlilde düşmanca tepkiler verebilirler.

1.2. Narsisizm'in Çeşitli Boyutları Üzerine

Narsisizmin temel özelliği, kişinin kendini abartılı bir şekilde olumlu görmesidir. Her ne kadar kendileri dışarıdan bu şekilde kabul görmeseler de Narsistler statü, zeka, yaratıcılık ve güzellik açısından diğerlerinden çok daha iyi olarak görür ve kendilerini özel, öncelikli ve eşsiz kabul ederler

(Twenge & Campbell, 2015, s. 44). Narsisizm, ifade örüntüsüne bağlı olarak büyülenmeci ve üstünlük kurucu olarak kendini temsil etme eğilimlerinin gösterildiği ve başkalarının değerlendirilmesine aşırı duyarlı olan ve olumsuz olmaktan endişe duyan 'açık narsisizm' ile tanımlanmaktadır. Açık Narsisizm, kişinin kendi iç dünyasında kendince büyüttüğü ve sadece kendisinin içinde mutlu olduğu zihin dünyasında inşa ettiği ihtişamını, görkemli bir ben temsili ve kibrin en uç zirvesinde olduğu bir ifade şekli olarak tanımlanabilir. İnsani ilişkilerde sosyal bir varlığın gereksinimi olarak tanınmak ister, bunun için sosyalliğini ispat yeteneğine sahip olan narsist benlik sürekli kendini ön plana çıkararak övgülere talip olur. İfade edilen bu özellikler, dışarıdan olumlu bir benlik kimliğine sahipmiş gibi görünmesini sağlasa da içsel olarak başkaları üzerinde otorite kurma arzusunu taşır ve bu aşamada başkalarının diğer gamlılığını umursamaz. Öte yandan, narsist bireyler, başkalarından eleştirel bir değerlendirme duyduklarında veya reddedildiklerinde, özeleştiri yapmak yerine öfke ile ifade etme yöntemini kullanırlar. Olumsuz duygularını doğrudan saldırganlıkla açığa vurur ve karşısındakini değersizleştiren, onu yok sayan ve bazen de itibarsızlaştıran bir tavır sergilerler. Örtük narsisizm, daha sonraki başlıklarda ifade edilen çeşitli sebeplerden dolayı savunmasız benliği korumak için savunmacı bir tavır sergiler, diğer insanların sözleri arasındaki eleştirel içeriğe dikkat eder ve kolayca utanç veya aşağılanma hisseder. Dolayısıyla önemsiz şeyleri aşırı abartma şekilleri, böbürlenmeleri, başkalarını rahatsız edecek seviyede kendilerini aşırı şekilde övmeleri örtülü Narsisizmde görülebilecek bazı semptomlar olarak kabul edilebilir. Gizli narsisizm, başkalarının olumsuz değerlendirmelerine duyarlıdır ve yargılanabilecekleri durumlara maruz kalmaktan kaçınmak adına buldukları ortamı terk etmekten geri durmaz. Güven ve inisiyatiften yoksun olsalar da reddedilme veya aşağılanma korkusuyla kendilerini kolayca açığa vurmazlar, ancak arzular, saldırgan mizaçlar ve risk arama eğilimleri içlerinde her uyanmaya meyilli uyku halindedir. Öte yandan sosyal durum ve eylemlerde, olumlu sonuçlar için kendilerini ön plana çıkararak vurgulama ve olumsuz sonuçlar için başkalarını suçlama tutumunu kolayca görülebilmektedir. Narsisizmde temel mesele, kendine değer verme ve bu değeri her türlü araçla elde etme ve artırma çabasıdır. İlginç bir şekilde, narsist insanlar abartılı özdeğerleriyle öne çıkarlar; kendilerine aşık gibi görünüyorlar. Bu, onlarda şüphelendikleri şeyi ve özdeğer sistemlerinin istikrarsızlığını gizler. Aslında yeterince iyi olamamaktan korktukları için her zaman en iyisi olmak zorundalar (Wardetzki, 2018, s. 17).

2. MODERNİTE SONRASI BEN MERKEZLİ YAŞAM

İlk gününden beri dünya belli dönemlerde yavaş belli dönemlerde baş döndürücü hızla değişim ve dönüşüm halindedir. Yaşanan bu değişim içinde modern ve geleneksel toplumlar arasındaki farklar mutlak değil, çoğu zaman görece bir özellik taşımaktadır. Ancak tarihin herhangi bir döneminde yaşam koşullarının istikrarlı olması beklenmese de modern dünya bu paradigmadan çok farklıdır çünkü kendi içinde farklı değerler benimsemektedir. Bununla birlikte çoğu akademisyen, modernitenin kökenlerinin izini Rönesans'a kadar sürer, ancak temel fikirleri 18. yüzyıl Aydınlanmasında geliştirilmiştir gibi bir kanı söz konusudur. Diğer taraftan tarihsel ve sosyolojik literatürün çoğu, 19. ve 20. yüzyıllara damgasını vuran ve endüstri ve kapitalizmin yükselişiyle ilişkilendirilen, hızlı değişimlere odaklanmıştır (Paris, 2013, s. 58). Modernite, sosyal bilimciler, filozoflar ve özellikle sosyolojide modern teorisyenler tarafından yoğun bir çalışma konusu olmuştur. Modernite ile ilişkilendirilen değişimler özelde insan psikolojisini genelde toplumu derinden etkilemiştir. Tarihsel gelişime bakıldığında modern dünyanın, önceki herhangi bir toplumsal düzen türünden çok daha dinamik olduğu görülmektedir. Paris'in eserinde yer verdiği Giddens, "önceki herhangi bir kültürün aksine, geçmişte değil gelecekte yaşayan" bir toplum tanımlamıştır. Başka bir deyişle, insanlar kolektif değerlerle daha az özdeşleşmekte ve dolayısıyla bu olgular bireysel tercihlerle yer değiştirmektedir (Paris, 2013, s. 54). Farkında olsun ya da olmasın Narsist eğilimleri olan bireyler sosyal yaşamda birçok alanda beceriksizdirler. Düşünsel temele sahip olmadığı için ifade edilen birey bu eksiklik olarak kabul görmüş beceriksizliğini farklı şekilde gizlemek zorunda kalacaktır. Narsist kişilikler bu yüzden eksikliklerini örtmek adına üstün olduklarını ve bazen de vazgeçilmez olduklarını düşünür ve zihinlerinde çevrelerindeki insanları da bu şekilde şekillendirmeyi ister. Dolayısıyla çok sayıda insanın dikkatini çekmek zorunda olduklarını bildiklerinden bazen sıra dışı hareket ve tavırlarla herkesin dikkatini çekebilecek eylemlerde bulunurlar. Kendini haklı çıkarma çabaları, çoğu zaman üstünlük içinde olmaları, ego yönünden üst seviyelerde seyir halinde olmaları gibi özellikleriyle narsist kişilikler, ahlaksal ve erdem vasıflarının yetersiz olmaları yönüyle birçok insandan ayrılmaktadır. İfade edilen özelliklerinin birçoğu elbette ki duygusal boyutta olduğundan bu kişilerin rasyonel karar

alma ve verme yönleri maalesef söz konusu değildir. Her ne kadar kendileri için mutlu bir an oluşturma çabası içine girseler de narsist karakterli kişiler bunu yaparken başkalarının özgürlük alanına girer ve onları çoğu zaman istemedikleri duruma düşürebilirler.

3. SOSYAL MEDYA VE NARSİSİZM İLİŞKİSİ ÜZERİNE

İçinde bulunduğumuz Modern çağ olarak bilinen günümüze kadar ebeveynler kız bebeklerine, çocuklarının “Küçük Prenses” olduğunu ilan eden tulumları girdirmekten büyük haz duymaktadır. Öte yandan ebeveynleri erkek çocuklara da üzerinde "Sorumluyum" yazan gömlekler giydirmektedir. Ülkede çoğu insanın gündeminden düşmeyen ünlüler, estetik ameliyatlarını açıkça itiraf edip bedensel materyalizm ifşa etmektedir. Pek çok genç sürekli olarak üyesi oldukları sosyal medya platformlarında kendilerinin en son harika resimlerini paylaşır. Ölçülebilir olsun ya da olmasın bu örneklerin tümü, benliğe artan bir odaklanmaya doğru sürüklenen bir kültüre işaret etmektedir (Twenge, 2011, s. 204). Tan'a göre, Sosyal medyadaki paylaşımlarda, kişinin kendi imgesini neredeyse her gün paylaştığı; paylaşımlarına beğeni ve olumlu yorumlar beklediği; beğeniler ve olumlu yorumlarla bir güç kazanmak istediği; sayfasına takip eden kişilerin sahip olduğu özellikler, takipçi sayısı, paylaşımlara gelen beğeni ve yorum sayısına önem verdiği; ünlü kişi, marka ya da fenomen, kanaat önderi ve influencerları takip ederek, onların gücünün bir parçası olmak istediği ve böylelikle da bir güç kazanma isteği içinde olduğu kolaylıkla gözlemlenebilmektedir. Ünlü kişi, marka ya da fenomen, kanaat önderi ve influencerları takip eden kişiler için önemli olan, onların hayran kitlesi, imajı ve onların sahip olduğu imgesel, sosyal ve ekonomik sermayelerinin toplamıdır (Tan, 2022, s. 373). Bununla birlikte özellikle sosyal medya platformlarının gelişmesinde önemli bir alt yapı gücü olan internet ve narsisizm eğiliminin ilişkisine dikkat çeken Bayhan, eğilimin artmasındaki beş faktöre dikkat çekmektedir. Bu faktörlerden birincisi, bireylerin internette içerik üretme imkânları (Web sayfası, YouTube kanalı vb.) onların bireysel narsisizmlerinin güçlenmesine neden olmaktadır. Zira içerik üretmekle malik olma duygusu bireyin zihin dünyasında birbirini tamamlayan iki unsur olarak yer edinmiştir. İkincisi, bu içerik üretimi bireylerin internette fark edilmelerini sağlamak için uç noktalara kaymalarına (her gün kendi imajları üzerinde oynamalar, beden teşhiri, bilgileri olmasa da birçok konuda fikirler ileri sürmeleri gibi) yol açarak narsistik davranışlar teşvik edilmektedir. Dolayısıyla salt beden ve görünüş üzerinden kimlik inşa etmeleri sonucu karakter aşınmaları söz konusu olmuştur. Üçüncüsü günümüz dünyasında internet, insanları giderek kendine daha bağımlı hale getirmektedir. Dördüncüsü, insan davranışlarına ilişkin mahremiyet algısının farklılaşmasıyla birlikte “normallik” standartları da değişmektedir. Beşinci ve son maddesi ise, internetin erişim alanının çok geniş olmasıyla birlikte sosyal çevresiyle kıyaslanmayacak ölçüde çok insanla karşılıklı etkileşim ve paylaşım mümkün olmuştur (Bayhan, 2017, s. 166).

Öte yandan narsisizmin önemli itici güçleri arasında gösterilebilecek diğer önemli başat faktörlerden biri olan Meta(Facebook), kullanımının ilk günlerinden beri narsistik eğilimleri harekete geçirmede önemli bir yere sahiptir. Bu konuda düşüncelerini makalesinde belirten Oğuz'a göre, Kişilerin kendileri hakkında ne paylaşıldığını merak etmesi, haklarındaki olumsuz mesajlara cevap verme eğilimleri narsisizm önemli göstergelerinden birini oluşturmaktadır. Bu durum üstünlük boyutu ile ilişkilendirilmektedir, bu özelliğe sahip kişiler, başkaları tarafından onaylanmış bir kabule sahip olduklarını düşünürler; böylelikle her şeyden haberdar olduklarını göstermek isterler. Kişiler mümkün olan en yüksek sayıda arkadaşına sahip olarak sosyal paylaşım platformunun gözetleyicisi durumuna gelmişlerdir. Sosyal medyadaki davranış biçimleriyle portesini çizen kişi, internet dışı yaşamındaki davranışları hakkında da bir ipucu veriyor olabilir. Kullanıcıların, tanımadıkları kişilerden gelen arkadaşlık isteklerinin kabul edilmesi narsisizmin önemli göstergelerinden biridir. Mümkün olan en fazla kişiye ulaşma, dolayısıyla kendisini çok sayıda kişiye sergileme olanağı vermektedir (Oğuz, 2016, s. 65). Son olarak Twenge ve Campbell, narsisist kültürün sosyal medyada yeniden üretildiğini ve narsisizmin sosyal paylaşım platformları aracılığıyla teşvik edildiğini şu şekilde özetlemektedir: Ancak Narsisizm, resmin içine gizlice giriyor. Öncelikle internet; hayal ilkesinin gerçeklik ilkesini gölgede bırakmasına izin verir. Olmadığımız kişi olmanızı kolaylaştırır ve bu alternatif kişilik genellikle daha iyi, daha havalı veya daha çekici hale gelir. İkinci olarak internet iletişiminin büyük bir kısmı kişinin yüzeysel yönlerine dikkat çekmek, görseller vermek ve kısaca kendinizi tanıtmaktır. Bütün bunlar narsisizmi teşvik etmektedir (Twenge & Campbell, 2015, s. 179). Diğer taraftan Su, sosyal medyada profil pazarlama aracı olarak kabul gören ve bir semptom olarak tanımlanan selfie

kavramını ele alırken narsisist kişilik ve “ben” arasındaki ilişkiye dikkat çeker. Su’ya göre, Narsist “ben” ile bir başkası arasındaki ilişki yüzeyseldir; çünkü menfaate dayalıdır, araçsaldır. “Ben” başkası tarafından kabul edilme ve sorulma ihtiyacını tatmin ettikten sonra onunla bağını koparır. Başkasına bağlanmaktan korkmak, sadakat ve minnet duygusundan kaçınmak narsisizmin kişilik özellikleridir. Bu bir narsist için bile şikâyet konusu. Narsistler, kendi ihtiyaçlarını diğerlerinden daha fazla görerek, kendilerini sevip görerek güçlü ve özgüvenli bir kişiliğe sahip gibi görünebilirler (Su, 2017). Narsisizmi sosyal medya, dijitalleşme ve sanallık kavramlarıyla ele alan Alanka ve Cezik’e göre, Sanal uzamdaki birey, kimliğini kendisi oluşturmakta, hatalarını ve yanlışlarını gizleyebilmekte, fiziksel kusurlarını bir *photoshop* programı yardımıyla giderebilmektedir. Dijital ortamdaki birey, her şeyiyle mükemmeli temsil etmek isteyen, kendi algısında ne iyi ise onun varlık alanını kendisinde ortaya koymaya çalışandır. Sosyal medya kanallarının çoğu benliği beslemekte ve kişilere kendi inandıkları veya olmak istedikleri sahte kendiliklerini yaratma imkânı sunmaktadır. Bu doğrultuda sosyal medyanın ontolojik açıdan narsisizmi besleyen bir yönünün olduğu söylenebilmektedir (Alanka & Cezik, 2016, s. 550).

4. TOPLUMLAR, KÜLTÜRLER VE NARSİST EĞİLİMLER ÜZERİNE

Mevcut veriler, kültürün narsisistik kişilik özellikleri üzerinde bir etkisi olduğunu göstermektedir. Daha bireyci uluslar ve zaman dilimleri, daha fazla narsisist kültürel ürünler ve yüksek düzeyde narsisizm bildiren daha fazla birey üretmektedir. Kültür ve bireysel özellikler arasındaki ilişki muhtemelen karşılıklıdır, daha narsisistik bir kültür daha narsist bireyler üretir ve narsist bireyler kültürleri daha fazla narsisizme doğru iter şeklinde bir kanı oluşturmaktadır (Twenge, 2011, s. 207). Sevilme arzusunun yanı sıra beğenilme, arzulanma, elde edilmeye layık görülme vb. duygular insanların büyük bir kısmını içine alsa da narsistik kişilikler bunu çoğu zaman patolojik seviyede yaşamaktadır. Başkalarının hikayelerini bilmek istemeyişleri ve çoğu zaman bu hikayeleri dinleyip kulak vermeme ve sadece dinlenmeyi istemeleri narsist kişilerde görülen diğer bazı belirtilerdir. Dinlenmeye sadece kendilerini layık gördükleri için, hayatın merkezine kendilerini yerleştirerek geri kalanların hepsini etrafında dönmesi gereken bir çeşit uydu olarak kabullenme eğilimi içerisindedir. Bu çeşit bir yaşam biçimi toplumsal ilişkilerde tercih edilen bir başlangıç noktası olarak kabul edilmemektedir. Narsisizmin sosyal boyutuna vurgu yapan Clifton’a göre, narsisizm doğası gereği sosyal bir olgu olarak kabul edilmektedir. Narsisizmin karakteristik özelliklerinin çoğu, örneğin, kendini beğenmişlik, büyüklencilik, beğenilme ihtiyacı, empati eksikliği, kibir, kıskançlık vb. duygusal özellikler başka bir kişiyle etkileşimi gerektirmektedir. Meşhur ıssız adada tek başına bir narsist, tartışmalı olarak nispeten az işlev bozukluğuna sahip olacaktır, çünkü sömürülecek, aşağılanacak veya kıskanılacak başka bir kişi olmadan sömürücü, kibirli veya kıskanç olunamaz. Bu nedenle narsisizmi anlamak, narsisist davranışla ilişkili kişilerarası süreçleri ve sonuçları anlamayı gerektirir (Clifton, 2011, s. 360). Toplumsal ve bireysel yaşamın merkezine kendini yerleştirip izole olan narsist kişiliğin ahlaksal açıdan en büyük eksiği empati yetisinden mahrum olmasıdır. Empati kuramamak, empatiyle yol alamamanın başlıca nedeni daha az sosyal olmakla ilişkilendirilebilir. İnsanlarla arasına egodan örülü devasa duvarlar örme empati yoksunluğuna neden olduğu için en değerli varlığın kendisinin olduğuna inandırmasına da sebep olmaktadır. Tan’ın da belirttiği gibi narsistik kavramı kişinin kendi imgesine tutku ile âşık olmak olarak açıklanabilir. Narsistik kişide ego (ben) ikiye bölünmüştür, hem duyumlayan, algılayan, değerlendiren ve yargılayan bilinç olarak “ego”, hem de duyumlanan, algılanan, değerlendirilen ve yargılanan nesne olarak “ego”. İkinci ego psikolog ve psikanalistlere göre kendilik kavramı olarak tanımlanmaktadır. Araştırma bağlamında kendilik ortamı, sosyal medya sahnesi, mekânı ve uzamıdır. Karen Horney’in de belirttiği gibi narsisizm sadece psikolog ve psikanalistlerin ilgi alanı değildir, aynı zamanda kültürel bir inceleme alanıdır (Tan, 2022, s. 371). Diğer taraftan narsisist insanların toplumda billurlaşma noktası ve arzulanan sevgi nesnesi haline gelmesinin nasıl mümkün olabildiği sorusuna Wardetzkişu şekilde cevap vermektedir:

“Çünkü narsisizm aynı zamanda başarı, popülerlik ve büyüklük de vaat ediyor. Özellikle de görünmenin olmak- tan daha fazla geçerlilik taşıdığı, parlıltı, alkış, güç ve kariyerin yüksek değerler olarak görüldüğü günümüzde. Zaman zaman hayranlık duyulan kişilere seve seve bağlanıyoruz, çünkü onların parlıltısı bizim üzerimize de düşer ve özdeğer duygumuzu güçlendirir. Sorun, bunun için ödediğimiz be- delin ne kadar olduğudur. Çünkü narsisist lider, yönetici ve partnerler başta verdikleri sözleri çok nadir olarak

tutabilir- ler ve sonunda eli boş, öylece kalakalırız (Wardetzki B. , 2017, s. 10).”

5. İLLETLİ TOPLUMLARIN HASTA ETTİKLERİ: “İLGİ MANYAĞI” FİLM ANALİZİ

Yönetmenliğini Kristoffer Borgli'nin üstlendiği 2022 yapımlı Norveç filmi olan “Sick Of Myself” isimli film Türkçeye “İlgi Manyağı” olarak çevrilmiştir. İskandinav sinemasında önemli bir yönetmen olan Kristoffer Borgli yapmış olduğu iki uzun metraj filmlerinden biri “İlgi Manyağı”dır. Yönetmen iki filmde de önemli konuları başarılı bir şekilde ele almıştır. Filmde sosyal medyanın büyük etkiye sahip olduğu çağın önemli problemlerinden biri olan görünürlülük ve bununla birlikte gelişen patolojik bazı problemlere dikkat çekmiştir. Ele alınan Narsisizm ve aşırı ilgi arzusu gibi konular absürt bir şekilde tasvir edilirken karakterin ne kadar ileri gidilebileceğine dair merak uyandırmaktadır. Yönetmen bir karakter üzerinden Narsisizm ve ilgi arzusunu ikili ilişkiler, arkadaşlık, aile, sanal mecralarda ve toplum üzerinden adım adım işlemiştir. Böylece filmde bu durumu yaşayan bireylerin hayatlarının her aşamasında nasıl bir tavır içerisinde olduklarına detaylı bir şekilde odaklanmaktadır. Ayrıca filmde modern toplumun hasta bir toplum olduğunu da kara mizah ile çok doğru bir şekilde işlemiştir. “Toplumsal ikiyüzlülüğü ve kendine saplantı ile zarar verme arasındaki çizginin neredeyse bulanıklaştığı narsisizmin kısır eğilimlerini incelerken, hiciv ile karakter çalışmasını ustaca harmanlıyor” (Benli, 2022). İlgi Manyağı, Diyojen'in “Sen Beni Aşağılayabilirsin Ama Ben Aşağılanmam (Vazgeçerek Özgürleşmenin Felsefesi)” isimli kitabında sormuş olduğu “İnsanlar mallarını ve mülklerini zincirlerle, kilitlerle saklarken bedenlerinin bütün kapılarını ve pencerelerini neden açık bırakırlar?” sorusuna da cevap aranabilir niteliktedir (Diyojen, 2020, s. 34). Başrol karakter olan Signe (Kristine Kujath Thorp) ilgi arzusu sebebiyle vücudunu paylaşmaktan da mutluluk duymaktadır. Özellikle yüzündeki yanıkları göstermek için çektiği fotoğraflarda vücudunu da teşhir ettiği görülmektedir.

Filmde önemli iki karakter olan Signe ve Thomas'ın yaşadığı Narsist Kişilik Bozukluğu, Histrionik Kişilik Bozukluğu (aşırı ilgi arzusu) ve Munchausen Sendromu gibi patolojik hastalıklara değinmek yerinde olacaktır. *Histrionik Kişilik Bozukluğunda birey sürekli olarak ilgi odağı olmak için abartılı davranışlarda bulunurken, Munchausen Sendromu olan bir kişi ise gerçekte olmayan bir rahatsızlığı ve halihazırdaki bir hastalığı ve problemi aşırı abartılı bir şekilde anlatmaktadır* (Değer, 2022). Narsist Kişilik Bozukluğu, her gün daha da çok görülmeye başlanan vakalardan olup bireyin kendini aşırı sevdiği ve düşündüğü bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Başrol karakter Signe (Kristine Kujath Thorp) aşırı ilgi arzusu olan patolojik Histrionik Kişilik Bozukluğu ve beraberinde Munchausen Sendromu yaşamaktadır. Varoluşsal sancılar çeken karakter birçok davranış bozukluğu yaşamaktadır. Ayrıca karakterde Narsisizm ve Mazoşistlik gibi problemlerinde olduğu görülmektedir. Signe ismi öylesine seçilmemiş bu terimin anlamı birçok dilde işaret ve alamet anlamına gelmektedir. Ayrıca yönetmenin aynı çeviriye sahip bu ismi kullanması sorunun evrensel olduğuna da dikkat çekmek adına yapıldığı şeklinde yorumlanabilir. Yönetmen modern toplumda her geçen gün artan Narsisizm problemini Signe ve Thomas üzerinden abartılı bir tasvirle ortaya koymuştur. Filmde bazı problemleri olan tek kişi Signe (Kristine Kujath Thorp) karakteri değil erkek arkadaşı Thomas (Eirik Sæther) Narsist Kişilik Bozukluğuna dair belirtiler göstermektedir. Ayrıca bir mobilya hırsız olan Thomas (Eirik Sæther) çaldığı mobilyalarla yaptığı çekimlerle sanat basamaklarını tırmanmaya başlamaktadır. Hırsızlık ve ikilinin yaşadığı tüm psikolojik problemler bireye ve topluma ışık tutmak adına önemli bir örnek olmaktadır.

Filmin başında Signe (Kristine Kujath Thorp) ve erkek arkadaşı Thomas (Eirik Sæther) lüks bir restoranda yemek yemekte dirler. Signe (Kristine Kujath Thorp) yemek esnasında ayağa kalkarak dikkatleri üzerine toplamaktadır. Bu sırada sevgilisi Thomas'ın (Eirik Sæther) şarabı çalmasıyla Signe'nin bir narsist ve Thomas'ın hırsız olduğuna dair ilk bilgi verilmektedir. Ancak bu sahneye rağmen karakterleri *çözmek görüldüğü kadar hızlı gerçekleşmemektedir. İki karakterin problemleri ilerleyen sahnelerde daha net ve abartılı bir şekilde gösterilmektedir. Daha sonra bir arkadaş partisine katılan Signe ve Thomas çaldıkları pahalı şarabı arkadaşlarına getirerek herkesin onlarla ilgilenmelerinden büyük keyif duymaktadırlar. Signe'nin bu sırada bir arkadaşıyla aralarında şöyle bir diyalog geçmektedir. “Signe: Narsistler genelde başarılı oluyor. Arkadaş: Öyleyse neden bir kafede çalışıyorsun. Signe: Ben narsist değilim de ondan.”* Filmdeki ikinci sahnede Narsisizme bu kez sözlü bir vurgu yapılmaktadır. *Çoğu kişinin narsistlerin çok başarılı olduğuna inanmasının sebebi, bu insanların televizyona çıkıp görünmek konusunda iyi olmalarından kaynaklanıyor olmasıdır* (Twenge,

2010, s. 87). Daha sonra iş yerine geçen Signe çalıştığı sırada bir köpek tarafından ısırılan bir kadına yardımcı olmaktadır. Signe bu sahnede insanların mağdur birine karşı olan ilgisini keşfetmektedir. Üzerine kan bulaşan Signe kanlı gömleğiyle evine yürüyerek gider çünkü bu şekilde çok fazla kişinin dikkatini çekebilmektedir. Onun için bu durumda dışarıda yürümek adeta gurur verici bir durumdur. Evde erkek arkadaşı Thomas onu görünce bir an için endişelenir ancak yaralanmanın Signe olmadığını anlayınca onu bırakmaktadır. Signe bu sahnede vücudunda bir yara olmamasına rağmen Thomas'ın ilgisini kazanabilmek için yaralanıp yaralanmama konusunda emin olmadığı söylemektedir. Signe daha sonra yaşadığı bu olayı kendini bir kahraman olarak gösterecek şekilde iki hafta boyunca sürekli anlatarak dikkatleri üzerine toplamaktadır. Film bu sahneye kadar durağan ve karakterlerin sıkıntıları çözümlenemezdir. Ancak bu sahneden sonra karakterler anlaşılır olup yaşadıkları hastalıklara dair belirtileri yoğun bir şekilde görülmektedir.

5.1. Rekabetçi Aşk Tutumu Olarak Narsist Duygusal Bağlılıklar

Thomas verdiği bir yemek davetinde tüm dikkatleri çekmektedir. Signe ilgi odağı olmadığı için mutsuz ve erkek arkadaşı Thomas'ın başarısından mutlu olmadığı görülmektedir. Yemek saatinde insanların ilgisini çekmek adına fındık alerjisi olmadığı söyler ve bu yalanı unutarak içinde fındık olan bir ürün yemektedir. Bu ürünü yediğini fark eden garson onu uyarır ve Signe gerçekten alerjisi varmış gibi öksürük ve bayılma gibi semptomlar göstererek masadaki herkesin onun etrafına toplanmasını sağlamaktadır. Ayrıca erkek arkadaşı Thomas bunun üzerine başarısını kutlayamamaktadır. Toksik bir ilişki sürdüren bu iki karakter film boyunca karşılıklı narsistlik eğilimleri göstermektedir. Her geçen süre içerisinde Signe dozajı biraz artırarak daha abartılı davranışlarda bulunmaya başlamaktadır. Bir köpek tarafından ısırılan kadının mağduriyetini gören Signe yolda gördüğü bir köpeğe yaklaşarak ona saldırmasını sağlamaya çalışır ancak başarılı olamamaktadır. Bunun üzerine arama motorundan yaralanma ile ilgili bazı aramalar yaparken cilde korkunç derecede zarar veren bir ilaç keşfetmektedir. Bir arkadaşı aracılığıyla ilaçlara sahip olan Signe bunları büyük bir soğukkanlılıkla kullanmaktadır. Signe bir mağdur olarak görünmek amacıyla asla sınır tanımamaktadır. Bir süre sonra istediği kızarıklar ve döküntüler oluşmaya başlar. Signe bunları Thomas'ın görmesini sağlayarak onun endişesinden keyif almaktadır. Signe Thomas'ın onu hastaneden almaması ve evde dergi çekimindeki halini görünce kendini kaybetmektedir. Thomas'ın ilgisizliği aynı zamanda başarısını ve evdeki herkesin onunla ilgilenmesini kaldıramayan Signe ilaç kutusunun tamamını içmektedir. Bunun üzerine yüzünde çok derinler yaralar açılmaktadır.

5.2. “Bu Kadar Mı? 56 Mesaj ve Birkaç Ziyaret.”

Hastanede uzun süre tedavi gören Signe'nin önemseydiği tek şeyin insanların onu sorması, merak etmesi ve sosyal medyadaki arkadaşlarından bu konuda aldığı dönütlerdir. Yüzündeki bantlarla çok fazla barışık olan Signe sonunda istediği mağdur konumuna girmiş bulunmaktadır. Yüzündeki bantlarla hastane koridorlarında fotoğraflar çekip paylaşmaktadır. Hastanede yattığı sırada Thomas'a “Beni soran olursa ciddi olduğunu söyle, çok soran oluyordur” demektedir. Signe üzerinden ilgi arzusu yaşayan bir bireyin toplumdaki konumu birçok açıdan tavrı ele alınırken hastane sahnesinde aile vurgusu yapılmaktadır. Signe'nin annesi çevresindekilerin aksine yaşadığı durumu fark eden ve onun iyileşmesini istemektedir. Annesi her ne kadar ilgi gösterse de daha çok onu iyileştirmeye yönelik konuşmalarda bulunmaktadır. Signe'nin film boyunca onun iyiliğini isteyen ailesinden kopuk ancak hasta bir toplumdaki herkese karşı açık olduğu görülmektedir. Signe hastanede olduğu süre boyunca sosyal medya üzerinden bir ilgi toplamaya çalışmaktadır. Bilindiği üzere sosyal medya bugün insanların kendilerini istedikleri gibi gösterdikleri ve buna yönelik dönütler alabildikleri bir mecradır. Signe hasta bir ilaç mağdurunu oynayarak insanların ona acımasını istemektedir. Hastaneden çıktığı sırada Thomas'a “Bu kadar mı? 56 mesaj ve birkaç ziyaret. Hiçbir şey olmamış gibi hayat devam ediyor” demektedir. Filmin bu bölümünde özellikle sosyal medyanın önemli bir rol oynadığı Narsisizm ve aşırı ilgi arzusu gibi problemlerin acı tablosunu gözler önüne sermektedir. İnsanlar sosyal medya gibi sanal platformlarda hissettikleri görülme arzusu ve görülmemeye endişesi arasında bir var olma kaygısı yaşamaktadır. Bu durumlar bir süre sonra ciddi davranış ve kişilik bozukluklarını da beraberinde getirebilmektedir. “Kişi sosyal medya kanalıyla ben buradayım demektedir ve bununla birlikte içinde yaşadığımız düzenin “bizi toplumla uyumlu hâle getirme çabası” doğrultusunda ‘ben en iyiyim, harikayım, kendimi seviyorum’ gibi söylemeleriyle “uyumlaştırmaya” çalışılan birey, sosyal medya kanalına dâhil olmakta ve bu alandaki araçlar yoluyla kişinin narsistik

yönü ortaya çıkmaktadır” (Alanka & Cezik, 2016, s. 560). Birey bu tür platformlarda yoğun bir şekilde aldıkları olumlu dönüşler ile birlikte bir süre sonra büyük bir sorunun pençesine takılabilmektedir. Modern çağda var olabilmek için görünürlük adeta kutsal olarak görülmektedir. İnsanlar hastalık, acı çekmek ve hüznün gibi ana fazlasıyla odaklı olunan duygularda ve durumlardayken bile bunu kayıt altına almayı ve paylaşmayı düşünebilmektedirler.

5.3. Narsisizm Bulaşıcıdır Rekabeti Sever

Signe ve Thomas hastaneden ev otobüsle dönerken Signe istediği dönüşleri alamadığı için biraz düşüncelidir. Bu sırada otobüste ona üzülerek bakan bir yolcu bulunmaktadır. Thomas ideal bir erkek arkadaş olarak görünmek ve ilgiyi toplamak için Signe'ye sevgi dolu bir şekilde sarılmaktadır. Hastanede Signe'ye sürekli hastalığının bulaşıcı olup olmadığı soran ve ona dokunmaktan çekinmesine rağmen takdir toplamak için rahatlıkla kız arkadaşına sarılabilmektedir. İnsanlar tarafından sürekli beğenilmek, onaylanmak ve takdir görmek isteyen narsist bir karakter olan Thomas'ın karakter çözümlemesinin net bir şekilde yapılabildiği çok az sahneden biridir. Ayrıca film boyunca Signe'nin yanındaki birçok kişi bencil, narsist ve imaj düşkünü bireyler olup sadece onun kadar abartılı davranışlarda bulunmamaktadırlar.

Annesinin yönlendirmesiyle birlikte grup terapisine katılan Signe, burada kendisi gibi sürekli ön planda olmaya çalışan bireylerle karşılaşmaktadır. Terapideki herkes birbirinin hastalığını küçümserken kendi yaşadıklarını yüceltmekte ve zaman zaman dikkat çekme için bazen bilerek kusmak gibi hiç hoş olmayan davranışlarda bulunmaktadır. Signe burada kendinden bahsedilmesi istendiğinde durumunu *“Bir cilt hastalığım var. Ne tür bir hastalık olduğunu kimse bilmiyor. Dünyada bu hastalığa sahip tek kişi benim gibi gözüküyor. Doktorlar beni görmek için sıra oluyordu. Neredeyse ayrılmama bile izin vermeyeceklerdi”* şeklinde ifade etmektedir. Signe'nin grup terapisindekilerle benzer bir tavır içerisinde olduğunu hastalığını kutsal bir şey gibi anlatırken göstermektedir. Başrol karakter Signe filmin başlarında sadece narsist bir birey imajı çizerken yüzünde bilerek ve isteyerek açtığı yaraları anlatırken duyduğu gurur ise karakterin aşırı ilgi arzusu ve Munchausen Sendromu yaşadığını da göstermektedir. Signe kendisine yapmış olduğu korkunç duruma rağmen istediği ilgiyi göremeyince gazeteci arkadaşına durumunu dramatize ederek anlatmaktadır. Bunun üzerine arkadaşı onunla bir röportaj yapmak ister. Signe daha önce Thomas'ın dergi çekiminde kullandığı odayı ve eşyaları kullanmaktadır. Bu sırada narsist bir birey olan Thomas kız arkadaşının yaşadığı zorluklara rağmen onun mobilyalarıyla fotoğraf çekirtmesini istememektedir. Signe bu sahneden daha önce göremediği ilgiden dolayı adeta intikam almaktadır. Signe bu röportajından sonra haber programlarına çıktığı rüyalar görmektedir. Dışarı çıkarken yüzünü tam gösterecek şekilde saçlarını toplamaya başlar ve herkesin ona bakmasından büyük haz duymaktadır. Gazetede ilk sayfada fotoğrafını görünce marketin önündeki gazete reyonun tamamına fotoğrafının çıktığı gazeteyi yerleştirmektedir. Daha sonra bir süre burada durup gazeteyi okuyarak insanların onu fark etmesini bekliyor. Karakterin her yaptığı insanı hayrete düşüren davranışlar olup sürekli daha ne yapabilir hissi uyandırmaktadır.

Signe herkes tarafından tanındıktan sonra film iki yönlü ilerlemeye başlamaktadır. Bir tarafta gerçek hayat diğer tarafta ise, Signe'nin hayalleri şeklinde bir akış başlamaktadır. Hayal dünyasında yaşadığı bu psikolojik durumu anlattığı bir kitap yazan ve bununla çok ünlenen bir yazar olmaktadır. Gerçek yaşamında ise, Lisa adında bir moda dergisinin güzellik algısının dışında olan bireyler ile ürünlerini tanıtmaya çalışan kadınla tanışmaktadır. Lisa insanların fiziksel bazı problemlerle savaşıyor insanları çıkaracağı kreasyonda vitrin olarak kullanmak istemektedir. İnsanların acıdığı bireyleri metalaştırarak ürünlerini satışa çıkarmayı amaçlamaktadır. Ancak Signe bu durumdan şikâyetçi olmayıp aksine bu konuda gelen eleştirilere sert bir şekilde cevap vermektedir. Arkadaşının ona *“Mağdur insanları vitrin haline getirmek üzerine bir trend var”* demesiyle arkadaşlarıyla tartışmaya başlamaktadır. Modanın oluşturmuş olduğu güzellik anlayışı ile birlikte dünyada bir tek tipleşme başlamıştır. Moda dergileri son yıllarda belirlemiş oldukları güzellik standartlarında değil de farklı insanlara yönelmişlerdir. Vitrinlerinde anoreksiya hastalarından, cilt hastalıklarına kadar farklı veya mağdur insanları vitrin olarak kullanmaktadır. Öte yandan Signe vücudundaki ciddi deformasyonlara rağmen hala ilaç kullanmaya devam etmektedir. Saç dökülmesi, kan kusma, yüzündeki yaraların artması ve bacak krampları gibi vücudundan büyük sorunlar görülemeye başlamaktadır. Ancak, Signe tüm bunlar olmuyormuş gibi dergi çekimlerine devam etmektedir. Dergi çekimlerinde üzerindeki kıyafette markanın adı olan *“regardless”* kelimesi *“ne olursa olsun”* anlamına gelmektedir. Karakterin son

aşamada olduğu ve korkunç birçok davranışa yeltenmesinden sonra yazılan bu kelime karakterin hissiyatını özetler niteliktedir. Yüzünde açılan yaralar ve bayılması üzerine hastaneye kaldırılan Signe, Thomas tarafından terk edilmektedir. Signe evine geçtikten sonra yaşadığı tüm psikolojik problemlerini ve kendine bilerek zarar verdiğini gazeteci arkadaşına da anlatmaktadır. Arkadaşı onu kandırıldığı için onun narsist biri olduğunu söyleyerek evini terk etmektedir. Bu sahnede bir anlığına iyileşmeye başladığı düşünülse de yalnız kaldığında binlerce insanın ilgisini ve sevgisini kazanan bir kadın olduğu hayal dünyasına dönmektedir.

Filmin sonunda terapideki arkadaşlarıyla birlikte doğa yürüyüşünde olan Signe üzerinden hastalığın sebebine ve tedaviye aynı anda vurgu yapılmaktadır. Hasta bir toplumun hasta ettiği bir bireyin tedavisi toplumdan uzak bir doğa olarak ele alınmaktadır.

Sonuç

Modern dünya beraberinde birçok psikolojik hastalığı da getirmiş ve hâlihazırdaki bazı hastalıklarda ki vaka sayısında artışa neden olmuştur. Narsist Kişilik Bozukluğu, Histrionik Kişilik Bozukluğu (aşırı ilgi arzusu), Munchausen Sendromu ve Mazoşist gibi vakaların sayısında artış görülmektedir. Tüm bu sorunların bu dönemde başlıca problemler grubuna girmesi elbette ki tesadüf değildir. Ortaya çıkmasında birçok sebep bulunmakta ancak sosyolojik açıdan bakıldığında toplumlarda bireyciliğin hâkim olmaya başlaması ve bir varoluş kaynağı olan sosyal medyanın büyük bir rolü bulunmaktadır. Ben merkezci bir tutum insanların empati gücünü kaybetmelerine, bencilleşmelerine, kişilerarası iletişimin ve etkileşimin azalmasına neden olabilmektedir. Diğer taraftan sosyal medya bireyleri sahte bir sosyalleşmenin içine çekmektedir. Ayrıca, sosyal medya bireyin olmak istediği kişiye bürünebildiği bir ortam olup buradan gelen beğenilerde bireyi gerçek dünyadan uzaklaştırabilmektedir. Gerçek bir yaşam ve dijital bir dünya arasında varoluşsal sancılar çeken bireyler bir süre sonra bazı psikolojik rahatsızlıklar yaşayabilmektedir. Sosyal medya ve gerçek yaşam arasında var olma amacı güden bireyler bir müddet sonra her iki taraftan gelen olumlu ve olumsuz dönütlerden etkilenecektir. Birey idealize ettiği benliği ile sanal dünyada var olmaya çalışırken herkes tarafından beğenilmesi ve ilgi görmesi kaçınılmaz olmaktadır. Bu durum bir süre sonra bireyin gerçek benliğine ve yaşamına karşı bir öfke duymasına sebep olabilir. Bu durum tam tersi şeklinde ele alındığında ise, birey daha gerçekçi duygular yaşadığı gerçek yaşamın dışında olan sanal dünyadaki ağır linçleri, maruz kaldığı görüntüleri vb. durumları kaldırmayabilir. Bu aşamada birey depresyon gibi psikolojik rahatsızlıklar yaşayabilmektedir. Ancak bugün durumun daha çok sosyal medya merkezli bir yaşamın olduğu ve bu doğrultuda patolojik psikolojik problemler yaşandığı görülmektedir.

İlgi Manyağı filminden hareketle aşırı ilgi arzusu ve Narsisizm sosyolojik bağlamda ele alındığında bireyin toplumsal birçok konudan etkilenebileceği görülmektedir. Ayrıca toplumdaki ilişkiler bu problemleri çıkmaza götürdüğü gibi bir çözüm de getirebilmektedir. Bunun yanı sıra izleyicilerin de 'Signe' karakteri aracılığıyla kendilerinde bir benzerlik bulabileceği trajedi ile komedi arasında geçiş yapan bu film, bireylerin yaşamlarını yeniden gözden geçirip kişiliğimizi öz muhasebeye tabi tutarak içinde bulunduğumuz modern toplum hakkında eleştirel bir zihin sağlamaktadır.

Kaynakça

- Alanka, Ö. ve Cezik, A. (2016). Dijital kibir: Sosyal medyadaki narsistik ritüellere ilişkin bir inceleme. *Trt Akademi Dergisi*, 2 (1), 548-569. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/218550>
- Alford, C. F. (2015). *Narcissism: Socrates, the Frankfurt school, and psychoanalytic theory*. (3. Baskı). International Psychotherapy Institute.
- Bayhan, V. (2017). İnternet, sosyal medya ve narsizim. *Sosyoloji Divanı*, 9, 165-174.
- Clifton, A. (2011). Narcissism and social networks. W. K. Campbell, & J. D. Miller içinde, *The handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder: Theoretical Approaches*,

- Empirical Findings, and Treatments*. (1. Baskı). John Wiley & Sons, Inc.
- Cohen, J. (2007). Narcissism beyond the one and the other. A. Gaitanidis, & P. Curk içinde, *Narcissim A Critical Readre*. (1. Baskı). Karnac.
- Cremin, C. (2011). *İkomünizm*. (1. Baskı). Ayrıntı Yayınları.
- Gaitanidis, A. (2007). Narcissism and the autonomy of the ego. A. Gaitanidis, & P. Curk içinde, *Narcissism A Critical Reader*. (1. Baskı). Karnac.
- Oğuz, T. (2016). Çağdaş narkisisos'lar: facebook kullanım alışkanlıkları ve narsisizm. 9 (2), *Selçuk İletişim Dergisi*, 51-68. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/178276>
- Paris, J. (2013). *Psychotherapy in an age of narcissism: Modernity, science, and society*. (1. Baskı). Palgrave Macmillan.
- S.Grenyer, B. F. (2013). Historical overview of pathological narcissism. J. S. Ogradniczuk içinde, *Understanding and Treating Pathological Narcissism*.(1. Baskı). American Psychological Association
- Shaw, D. (2014). *Traumatic narcissism: Relational systems of subjugation*. (2. Baskı). Routledge.
- Su, S. (2017, mart 17). *Selfie: Narsisizm kültürünün bir semptomu*. Birikim Dergisi: <https://birikimdergisi.com/guncel/8220/selfie-narsisizm-kulturunun-bir-semptomu> adresinden 01.02.2023 tarihinde alınmıştır.
- Syrnington, N. (1993). *Narcissim a new theory*. (1. Baskı). Karnac Books.
- Tan, H. (2022). Dijital narsisizm ve sosyal bilimciler için bir ölçek önerisi . *İletişim Çalışmaları Dergisi*, 8 (3), 365-393. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2403898>
- Twenge, J. M. (2011). Narcissism and culture. W. K. Campbell, & J. D. Miller içinde, *The handbook of Narcissism and Narcissistic Personality disorder: theoretical approaches, empirical findings, and treatments*. (1. Baskı). John Wiley & Sons, Inc.
- Twenge, J. M. ve Campbell, W. K. (2015). *Asrın vebasası narsisizm illeti*. (3. Baskı). Kaknüs Yayınları.
- Walsh, J. (2015). *Narcissism and its discontents*. (1. Baskı). Palgrave Macmillan.
- Wardetzki, B. (2018). *Siyasette ve toplumda narsisizm, ayartma ve iktidar*. (1. Baskı). İletişim Yayınları.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Doç. Dr. Ali Ulvi ÖZBEY

Diğer Yazarlar / Other Authors: Zekiye TAN

Yazar Katkı Oranı Beyanı/Author Contribution Rate: Araştırmacılar çalışmaya eşit oranda katkı yapmışlardır.

Çatışma Beyanı / Conflict Statement: Çatışma Beyanı / **Conflict Statement:** Yazarlar bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkilerinin bulunmadığını, herhangi bir çıkar çatışmalarının olmadığını beyan etmişlerdir.

Etik Beyanı / Ethical Statement: Yazarlar bu makalede “Etik Kurul İzni”ne gerek olmadığını beyan etmiştir.

Destek ve Teşekkür / Support and Thanks: Yazarlar bu çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmadığını beyan etmişlerdir.

Yayımlanan makalede araştırma ve yayın etiğine riayet edilmiş; COPE (Committee on Publication Ethics)'nin editör ve yazarlar için yayımlanmış olduğu uluslararası standartlar dikkate alınmıştır.

